

Nigel Horan, Abu Zahrim Yaser, Newati Wid

فرایندهای هضم بی‌هوازی و راهکارهای کاربردی تیمار پساب

مترجمین:

ترحم مصری گندشمین

فرید حقیقت‌شعار

سمیرا نعمت‌زاده کرکرق

فرایندهای هضم بی‌هوازی

و راهکارهای کاربردی تیمار پساب

Nigel Horan

Abu Zahrim Yaser

Newati Wid

مترجمین:

ترجم مصری گندشمین

فرید حقیقت شعار

سمیرا نعمت‌زاده کرکرق

عنوان و نام پدیدآور	: فرایندهای هضم بی‌هوازی و راهکارهای کاربردی تیمار پساب/ اوپراستاران ان. ج. هورن، ابوزهریم یاسر، نیواتی وید؛ مترجمین ترجم مصری گندشمین، فرید حقیقت‌شعار، سمیرا نعمت‌زاده کرکوق.
مشخصات نشر	: اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۸ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: 978-622-7258-65-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Anaerobic digestion processes : applications and effluent treatment, 2018
موضوع	: فاضلاب -- تصفیه بی‌هوازی Sewage -- Purification -- Anaerobic treatment
موضوع	:
شناسه افزوده	: هورن، ان. ج.، یاسر، ابوزهریم، وید، نیواتی، ویراستار
شناسه افزوده	: Horan, N. J; Yaser, Abu Zahrim; Wid, Newati
شناسه افزوده	: مصری گندشمین، ترجم، ۱۳۵۷ - مترجم
شناسه افزوده	: حقیقت‌شعار، فرید، ۱۳۷۲ - مترجم
شناسه افزوده	: نعمت‌زاده کرکوق، سمیرا، ۱۳۷۲ - مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه محقق اردبیلی University of Mohaghegh Ardabili
رده بندی کنگره	: TD ۴۵/۷۵۶
رده بندی دیویی	: ۶۲۸/۳۵۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۹۹۳۵۰

دکتر ترجم مصری گندشمین

فرایندهای هضم بی‌هوازی - برنامه‌های کاربردی تیمار پساب

مترجمین دکتر ترجم مصری گندشمین، مهندس فرید حقیقت‌شعار، مهندس سمیرا نعمت‌زاده کرکوق

ویراستار: دکتر غلامحسین شاهقلی؛ صفحه‌آرا: فرشته خدایاری؛ طراح جلد: رضا رسول‌زاده

♦ چاپ اول ۱۴۰۰ ♦ قیمت ۵۰ هزار تومان

ISBN: 978-622-7258-65-3

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مولف است»

«حق چاپ محفوظ است»

اردبیل، انتهای خیابان دانشگاه، دانشگاه محقق اردبیلی، انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی، صندوق پستی ۱۷۹

www.UMA.ac.ir/press

press@uma.ac.ir

مراقب باشید؛ گاهی جملات زیبا و دلفریب درباره زندگی،
معنای زندگی را پوچ نشان میدهند.

علامه محمدتقی جعفری

پیشگفتار

بحران انرژی و محیط‌زیست مهمترین چالش پیش روی بشر در هزاره سوم است. سوخت‌های فسیلی به‌عنوان اصلی‌ترین منبع تأمین انرژی، هر چند رو به پایان هستند ولی قبل از اتمام به یک تهدید زیست محیطی بزرگی تبدیل شده‌اند. برای رهایی از این مشکلات، محققین و صاحب نظران استفاده از منابع تجدیدپذیر و زیستی را توصیه می‌کنند. استفاده از فرایند هضم بی‌هوازی به عنوان یک روش مفید برای مدیریت پسماند، کاهش مشکلات زیست محیطی و تولید انرژی پاک است. در این راستا در این کتاب فرایندهای هضم بی‌هوازی با تمرکز بر برنامه های کاربردی و تیمار پساب در یازده فصل بررسی شده است. در فصل اول مروری بر فرایندهای هضم بی‌هوازی شده است و در فصول بعدی نیز توسعه سلول‌های سوخت میکروبی (MFC) در سیستم هضم بی‌هوازی؛ سلول سوخت میکروبی (MFC)؛ آنزیم‌های موثر در هضم بی‌هوازی؛ شبیه‌سازی فرایند هضم بی‌هوازی؛ هضم بی‌هوازی پسماندهای جامد فاضلاب؛ هضم بی‌هوازی مواد غذایی؛ تکنولوژی جذب پسماندهای رنگی، هضم بی‌هوازی جلبک دریایی و در نهایت بازیابی فسفر از لجن هاضم مورد بررسی قرار گرفته است.

مطالعه بر روی فرایند هضم بی‌هوازی و اصلاح آن در جهت تولید حداکثر بیوگاز، از جمله تلاش‌های غالب پژوهشگران است که برای رسیدن به آن انجام تحقیقات مختلفی در زمینه بکارگیری تجهیزات مختلف هاضم‌ها، مراحل مختلف هضم بی‌هوازی، بهینه‌سازی و شبیه‌سازی فرایند و نیز روش‌های نوینی مانند پیش‌تیمار کردن مواد را به دنبال داشته است. کتاب حاضر جزئیات بسیار دقیق و روش‌های نوینی برای رسیدن به اهداف مذکور را به خوبی ارائه داده است که می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران این حوزه مهم و کاربردی باشد.

ترجم مصری

بهار ۱۴۰۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	۴
فرایندهای هضم بی‌هوازی: تیمار پساب	۱۱
خلاصه	۱۱
۱- مقدمه	۱۱
۲- مواد اولیه	۱۳
۳- محصولات نهایی	۱۷
۴- مزایای زیست محیطی	۱۸
۵- مدل اقتصادی	۱۹
۶- نتیجه گیری	۲۰
توسعه سلول‌های سوخت میکروبی از سیستم هضم بی‌هوازی	۲۳
خلاصه	۲۳
۱- مقدمه	۲۴
۲ - سیستم سلول سوخت میکروبی	۲۵
۱-۲ - مفهوم بیولوژیکی در MFC	۲۶
۲-۲ - مفهوم شیمیایی در سلول‌های سوخت میکروبی (MFC)	۲۷
۲-۳ - مشخصه باکتری‌های تنفسی آند در MFC	۲۹
۲-۴ - گیرنده الکترون	۳۳
۳- نوع MFC	۳۵
۱-۳ - MFC کاتد آبی با PEM	۳۵
۲-۳ - کاتد هوایی MFC فاقد PEM	۳۶
۴- طراحی MFC	۳۷
۵ - اندازه‌گیری دانسیته توان	۳۸
۱-۵ - ستانده توان نرمال شده بر حسب مساحت سطح الکتروود	۳۹
۲-۵ - توان نرمال شده بر حسب سطح غشا	۳۹

۳۹.....	۳-۵ - نرمال‌سازی توان بر حسب حجم
۴۰.....	۶ - متغیر محیطی مؤثر بر تولید جریان الکتریسیته
۴۰.....	۶-۱ - pH
۴۰.....	۶-۲ - فاصله الکترودها
۴۱.....	۶-۳ - درجه حرارت
۴۱.....	۷ - راهکارهای آینده برای استفاده از MFC
۴۱.....	۷-۱ - تصفیه فاضلاب
۴۳.....	۷-۲ - تولید انرژی تجدیدپذیر از زیست توده
۴۳.....	۷-۳ - سنسور محیطی
۴۴.....	۷-۴ - بازیافت مواد
۴۷.....	۸ - نتیجه گیری
۴۷.....	منابع
۵۱.....	سلول‌های سوخت میکروبی رسوبی و هضم بی‌هوازی
۵۱.....	خلاصه
۵۲.....	۱- مقدمه
۵۳.....	۲ - طراحی SMFC بی‌هوازی
۵۵.....	۳ - انواع SMFC بی‌هوازی
۵۵.....	۳-۱ - SMFC بی‌هوازی برانگیخته نشده
۵۶.....	۳-۲ - SMFC برانگیخته شده بی‌هوازی
۵۶.....	۴ - بستر مورد استفاده در SMFC های بی‌هوازی
۵۸.....	۵ - مکانیسم تولید برق از SMFC
۵۹.....	۵-۱ - انتقال الکترون کوتاه برد
۶۰.....	۵-۲ - انتقال الکترون از طریق پروتئین فعال ردوکس
۶۰.....	۵-۳ - انتقال الکترون با برد طولانی از طریق پیل رسانا
۶۱.....	۵-۴ - انتقال الکترون بین گونه‌ای مستقیم
۶۱.....	۶ - دفع آلاینده‌ها
۶۱.....	۶-۱ - دفع آلاینده‌های آلی
۶۳.....	۶-۲ - دفع آلاینده‌های غیرآلی
۶۵.....	۷ - مکانیسم حذف آلاینده‌ها
۶۷.....	۸ - کاربرد SMFC بی‌هوازی
۶۷.....	۸-۱ - بیو هیدروژن
۶۸.....	۸-۲ - بیوسنسور

۶۸.....	۳-۸- زیست فناوری.....
۶۹.....	۹- مسیر آینده.....
۶۹.....	۱-۹- مدل سازی.....
۶۹.....	۲-۹- پایش.....
۶۹.....	۳-۹- انتخاب مواد الکترودی.....
۷۰.....	۴-۹- الکترومیکروبیولوژی.....
۷۰.....	۵-۹- آب مورد استفاده.....
۷۰.....	۶-۹- مقیاس بندی SMFC.....
۷۰.....	۱۰- نتیجه گیری.....
۷۱.....	منابع.....
۷۷.....	مروری بر آنزیم های فعال در سیستم هضم بی هوازی.....
۷۷.....	خلاصه.....
۷۷.....	۱- معرفی.....
۷۹.....	۲- نقش آنزیم ها در هضم بی هوازی.....
۸۱.....	۳- استفاده از آنزیم ها در مرحله هیدرولیز هاضم های بی هوازی.....
۸۲.....	۱-۳- هیدرولیز آنزیمی مواد لیگنوسلولوزی در هاضم های بی هوازی.....
۸۵.....	۲-۳- هیدرولیز آنزیمی پسماندهای مواد غذایی در هاضم بی هوازی.....
۸۷.....	۳-۳- هیدرولیز آنزیمی هضم بی هوازی لجن فاضلاب.....
۸۹.....	۴- پیش تیمار آنزیمی همراه با دیگر پیش تیمارهای فیزیکی و شیمیایی.....
۹۲.....	۵- نتیجه گیری.....
۹۳.....	منابع.....
۹۷.....	شبیه سازی هضم بی هوازی پسماند جامد شهری.....
۹۷.....	چکیده.....
۹۸.....	۱- معرفی.....
۱۰۱.....	۲- مواد و روش ها.....
۱۰۱.....	۱-۲- ویژگی متدها.....
۱۰۲.....	۲-۲- فهرست اجزای واکنش.....
۱۰۳.....	۲-۳- فهرست واکنش ها.....
۱۰۴.....	۲-۴- مراحل جریان فرایند هضم بی هوازی.....
۱۰۹.....	۳- بحث.....
۱۱۲.....	۴- نتیجه گیری.....

۱۱۲	منابع.....
۱۱۵	استحصال بیوگاز از پسماندهای سرد.....
۱۱۵	چکیده.....
۱۱۶	۱- معرفی.....
۱۱۷	۲- سرد و غربالگری.....
۱۱۷	۱-۲- کنترل و تخلیه سرد.....
۱۱۹	۲-۲- مشخصات و ترکیب سوبستراهای مایع.....
۱۲۲	۳- فرایند هضم بی‌هوازی.....
۱۲۳	۱-۳- هیدرولیز.....
۱۲۴	۲-۳- تخمیر.....
۱۲۵	۳-۳- متان‌زایی.....
۱۲۶	۴- نوع هضم بی‌هوازی.....
۱۲۶	۱-۴- هضم تک مرحله.....
۱۲۶	۲-۴- راکتور دو مرحله‌ای.....
۱۲۸	۵- نقش AD در بازیافت بیوگاز.....
۱۲۸	۱-۵- پتانسیل بیوشیمیایی متان (BMP).....
۱۳۰	۲-۵- فاز هضم متان (MPD).....
۱۳۱	۶- تولید بیوگاز از مواد غربال فاضلاب.....
۱۳۱	۱-۶- مقدمه.....
۱۳۱	۲-۶- مواد و روش‌ها.....
۱۳۳	۳-۶- نتایج و بحث.....
۱۳۵	۴-۶- نتیجه‌گیری.....
۱۳۶	منابع.....
۱۴۱	هضم بی‌هوازی پسماندهای غذایی.....
۱۴۱	چکیده.....
۱۴۲	۱- معرفی.....
۱۴۵	۲- پتانسیل فرایند هضم بی‌هوازی.....
۱۴۶	۳- انرژی.....
۱۴۷	۱-۳- پتانسیل منابع انرژی.....
۱۴۸	۲-۳- منابع انرژی بیومس.....
۱۵۱	۳-۳- بیومس و بیوگاز.....

۱۵۳	۳-۴- اصول هضم بی‌هوازی
۱۵۶	۳-۵- بیوراکتورهای بی‌هوازی
۱۶۰	۳-۶- زباله‌های مواد غذایی
۱۶۱	۳-۷- بیوراکتورها برای مواد زائد غذایی
۱۶۱	۳-۸- نتیجه‌گیری و آینده‌نگری
۱۶۳	منابع

۱۶۷	تصفیه شیرابه هاضم بیولوژیکی با استفاده از جذب
۱۶۷	چکیده
۱۶۷	۱- مقدمه
۱۷۰	۲- تیمار شیرابه
۱۷۲	۳- تیمار فیزیکی - شیمیایی شیرابه
۱۸۰	۴- تیمار بیولوژیکی شیرابه
۱۸۶	۵- ترکیب تیمار فیزیکی شیمیایی با تیمار بیولوژیکی
۱۸۸	۶- جذب بیولوژیکی به شکل پساتیمار شیرابه هضم شده
۱۹۴	۷- نتیجه‌گیری و اقدامات آینده

پیشرفت‌های اخیر در زمینه حذف رنگدانه نامحلول از لجن تیمار شده به صورت بی‌هوازی با روش انعقاد لخته‌سازی

۲۰۵	چکیده
۲۰۶	مقدمه
۲۰۹	۲- هضم بی‌هوازی فاضلاب کارخانه روغن نخل
۲۱۰	۳- ترکیبات رنگی
۲۱۱	۴- فرایند انعقاد و لخته‌سازی
۲۱۳	۴-۱- کمک لخته‌ساز- منعقد کننده‌های غیر آلی بر پایه پلیمر
۲۱۵	۴-۲- کمک منعقد کننده و لخته‌سازهای طبیعی
۲۱۷	۴-۳- مدلسازی و بهینه‌سازی
۲۱۸	۴-۴- استفاده از لجن تیمار شده به عنوان بهبود دهنده خاک
۲۲۰	۵- نتیجه‌گیری و کارهای آینده
۲۲۰	منابع

تأثیر خصوصیات فیزیکی جلبک‌های دریایی بر تولید بیوگاز

۲۲۷	چکیده
۲۲۸	۱- مقدمه

۲۳۰	.....	۲- مواد و روش‌ها
۲۳۰	.....	۲-۱- سوپسترا و مواد تلقیح
۲۳۱	.....	۲-۲ راکتورها و عملیات
۲۳۳	.....	۳- بحث و نتایج
۲۳۳	.....	۳-۱- تاثیر دما و pH بر فرایند
۲۳۶	.....	۳-۲- تاثیر سوپسترای جلبک دریایی تازه و پسماند آن بر تولید بیوگاز
۲۳۸	.....	۴- نتیجه‌گیری
۲۴۱	.....	بازیابی فسفر از لجن هاضم بی‌هوازی
۲۴۱	.....	چکیده
۲۴۲	.....	۱- مقدمه
۲۴۳	.....	۲- مواد و روش‌ها
۲۴۳	.....	۲-۱- هضم بی‌هوازی
۲۴۴	.....	۲-۲- پتانسیل استرویت برای بازیافت فسفر
۲۴۵	.....	۳- بحث و نتیجه‌گیری
۲۴۶	.....	۴- نتیجه‌گیری

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱ - شماتیک سلول سوخت میکروبی MFC معمولی [۱۴]..... ۲۷
- شکل ۲- چرخه گلیکولیز و اسیدسیتریک که حامل‌های الکترون (NADH و FADH₂) تشکیل می‌دهند [۱۸]..... ۲۸
- شکل ۳- شماتیک تنفس غشای باکتریایی و اجزای زنجیره جابجایی الکترون با گونه‌های متفاوت [۱۸]..... ۲۸
- شکل ۴- زنجیره اتصال و پتانسیل استاندارد [۲۱]..... ۳۰
- شکل ۵ - تبادل الکترون در سلول‌های سوخت میکروبی..... ۳۲
- شکل ۶- انواع سلول‌های سوخت میکروبی متداول [۴۱]..... ۳۸
- شکل ۷ - تبدیل انرژی در MFC [۲۵]..... ۴۵
- شکل ۸ - سلول سوختی میکروبی رسوبی به نام ژنراتور خودسامانده بنتیک (BUG)..... ۴۵
- شکل ۱ - مدل شماتیک SMFC بی‌هوازی..... ۵۴
- شکل ۲- مدل آزمایشگاهی SMFC بی‌هوازی [۶]..... ۵۵
- شکل ۳- مکانیزم‌های انتقال توان در اگزوالکتروژن‌ها..... ۵۹
- شکل ۴- شماتیک واکنش دی نیتریفیکاسیون..... ۶۳
- شکل ۵ - بازیابی شماتیک فسفر در SMFC بی‌هوازی..... ۶۴
- شکل ۶ - نمایش شماتیک الکتروتروف‌ها..... ۶۶
- شکل ۱- مراحل اصلی در هضم بی‌هوازی..... ۷۸
- شکل ۲ - نوع آنزیم‌های شرکت کننده در تخریب سوپسترا..... ۸۰
- شکل ۱- جریان و فرایندهای هضم بی‌هوازی در مدل Aspen Plus..... ۱۰۶
- شکل ۲- محلول زیستی تولیدی در زمان‌های ماند مختلف..... ۱۱۱
- شکل ۱- خردکردن مواد جامد سرند قبل از استفاده یا تیمار [9]..... ۱۱۸
- شکل ۲- مواد بهداشتی جدا شده از فاضلاب [۹]..... ۱۲۱
- شکل ۳- شماتیک واکنش هضم بی‌هوازی فاضلاب خانگی [۲۵-۲۶]..... ۱۲۳
- شکل ۴- فاز دوم همزنی [۹]..... ۱۲۷
- شکل ۵- راکتور هضم بی‌هوازی آزمایش BMP در مقیاس آزمایشگاهی (۴۰۰ میلیلیتر) [۹].... ۱۲۹
- شکل ۶- نمونه همگن [۹]..... ۱۳۲

- شکل ۷- مجموع بیوگازهای تولیدی با در نظر گرفتن غلظت‌های کل مواد جامد [16] ۱۳۵
- شکل ۱- هاضم نمونه برای تولید بیوگاز ۱۴۳
- شکل ۲- تبدیل بیومس به منبع انرژی ۱۴۹
- شکل ۳- احتراق سوخت بیومس و سیکل کربنی ۱۵۱
- شکل ۴- مراحل هضم بی‌هوازی ۱۵۳
- شکل ۵- هاضم گنبدی ثابت ۱۵۸
- شکل ۶- هاضم گنبدی شناور ۱۵۹
- شکل ۷- هاضم جریان پلاگ ۱۵۹
- شکل ۱- POME خام (a) و تیمار شده به روش بی‌هوازی (b) ۲۰۸
- شکل ۲- تصاویر SEM از ذرات و مواد هاضم بی‌هوازی (a) و حوضچه هوازی (b) در بزرگنمایی ۱۰۰۰ ..... ۲۰۸
- شکل ۳- شاخص جوانه‌زنی (GI%) دانه‌های کاهو در محتوای آبکی نمونه‌های با محتوای مواد جامدات خشک (۵۰ درصد خاک رایج + ۵۰ درصد جامدات) [۳۹] ۲۱۹
- شکل ۱- جلبک *Eucheuma cottonii* پس از سه روز (a) و پسماند سه ماهه (b) ۲۳۱
- شکل ۲- طرح کلی هاضم بی‌هوازی جلبک دریایی ۲۳۲
- شکل ۳- تغییرات درجه حرارت در طول فرایند هضم بی‌هوازی ۲۳۳
- شکل ۴- تغییرات pH در روزهای مختلف هضم a: جلبک دریایی تازه b: پسماند جلبک دریایی ۲۳۵
- شکل ۵- COD در روزهای مختلف هضم a: جلبک دریایی تازه b: پسماند جلبک دریایی ۲۳۵
- شکل ۶- حجم بیوگاز تولیدی تابعی از زمان و اندازه سوبسترا a: جلبک دریایی تازه b: پسماند جلبک ۲۳۷
- شکل ۷- ترکیب درصد متان تولید شده توسط پسماند جلبک دریایی ۲۳۸
- شکل ۱- مایع حاصل از هضم بی‌هوازی ۲۴۴

فهرست جداول

جدول ۱ - واکنش الکتروود MFC و پتانسیل گونه‌های Rhodofexax مربوطه [۲۱].....	۳۱
جدول ۲- مروری بر باکتری‌های کاهنده فلز استفاده شده در سلول سوخت میکروبی.....	۳۲
جدول ۳- بررسی اجمالی توان تولیدی MFC با استفاده از روش کشت خالص و مختلط [۳۲]....	۳۴
جدول ۴- مؤلفه‌های اصلی MFC [۱۱].....	۳۹
جدول ۵- ظرفیت و کارایی معمولی فناوری انرژی پاک برای بازیابی فاضلاب [۵۰].....	۴۴
جدول ۶- بسترهای مختلف MFC و حداکثر جریان تولیدی [۳۲].....	۴۶
جدول ۱- اجزای اصلی دستگاه SMFC بی‌هوازی.....	۵۳
جدول ۲- بسترهای مورد استفاده در سلول‌های سوختی میکروبی (SMFC) و حداکثر تولید توان.....	۵۸
جدول ۳- انواع واسطه‌های انتقال الکترون در اگزوالکتروژن‌های مختلف.....	۶۰
جدول ۴- مکانیسم واکنش‌ها به شکل دهنده الکترونی (گاز هیدروژن).....	۶۲
جدول ۵ - فهرست میکروب‌ها به همراه حذف آلاینده‌ها.....	۶۵
جدول ۱- جزئیات فرایند هضم بی‌هوازی.....	۷۹
جدول ۲- هیدرولیز آنزیمی برای چندین نوع سوبسترا در یک فرایند هضم بی‌هوازی.....	۸۴
جدول ۳ - پیش تیمارهای ترکیبی با پیش تیمار آنزیمی.....	۹۱
جدول ۱- فهرست واکنش‌های هیدرولیزی [15].....	۱۰۵
جدول ۲- فهرست واکنش‌های آمینواسید، اسیدوژنیک و استوژنیک.....	۱۰۷
جدول ۳- کسر جرمی از جریان ورودی.....	۱۰۸
جدول ۴- ورودی جریان ۵ کیلومول بر ساعت.....	۱۰۹
جدول ۵- مقایسه شبیه ساز Aspen Plus و نتایج حاصل از NADNO.....	۱۱۰
جدول ۶- نتایج شبیه‌سازی با استفاده از نرم‌افزار Aspen Plus.....	۱۱۱
جدول ۱- ترکیب مواد جامد غربال شده از فاضلاب.....	۱۲۰
جدول ۲- فاز اول (سیستم مرسوم) نتیجه مطالعه موردی.....	۱۲۱
جدول ۳- مشخصات فیزیکی نمونه‌ها.....	۱۳۳
جدول ۴- تاثیر مواد جامد خشک بر روی متان تولیدی [16].....	۱۳۵
جدول ۱- مزایا و معایب بیوراکتورهای گنبد ثابت، گنبد شناور و جریان پلاگ.....	۱۶۰
جدول ۲- خلاصه‌ای از بیوهاضم‌های پسماند مواد غذایی.....	۱۶۲

- جدول ۱- محدوده تخلیه قابل قبول شیرابه در چندین کشور [۳-۵] ۱۶۸
- جدول ۲- طبقه‌بندی شیرابه لندفیل بر اساس سن [۹، ۱۰، ۱۲] ۱۷۰
- جدول ۳- ویژگی‌های شیرابه لندفیل نمونه‌برداری شده از کشورهای مختلف ۱۷۱
- جدول ۴- روش‌های متداول تیمار شیرابه لندفیل ۱۷۱
- جدول ۵- تیمارهای کارآمد هضم بی‌هوازی پساب با روش جذب ۱۹۲
- جدول ۱- ویژگی‌های POME و AnPOME خام ۲۰۶
- جدول ۱- وضعیت سوبسترا و ویژگی هاضم‌ها ۲۳۲
- جدول ۱- فهرست مطالعات بازیافت فسفر به شکل استرویت ۲۴۳
- جدول ۲- بازیافت فسفر در غلظت‌های مختلف جامدات خشک ۲۴۵

فرایندهای هضم بی‌هوازی: تیمار پساب

N. J. Horan

خلاصه

میکروارگانیزم‌های بی‌هوازی به کمک رویه‌های بیوشیمیایی و اکسیداسیون بی‌هوازی قسمت ارگانیک مواد زائد آلی را برای تولید محصولات پایدار و باارزش مورد استفاده قرار می‌دهند. در این بخش خلاصه‌ای از روش‌های پایدار فرآوری پسماندهای زیستی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

کلمات کلیدی: میکروارگانیزم‌های بی‌هوازی، پسماند زیستی، مالزی و هضم بی‌هوازی

۱- مقدمه

میکروارگانیزم‌های بی‌هوازی مسیرهای بیوشیمیایی متعددی را طی می‌کنند که آنها را برای اکسیداسیون مواد ارگانیک در فقدان اکسیژن توانمند ساخته است که نتیجه آن مصرف منبع کربنی و دستیابی به انرژی پایدار، تضمین بقا و تولید مثل این میکروارگانیزم‌ها است. مهندسين بیوسیستم از این مسیرها و الگوها برای تولید محصولات مفید استفاده کرده‌اند. این مهارت‌ها به طور فزاینده، در راستای حل مشکلات ناشی از پسماندهای آلی نیز بکار گرفته شده است. هنگامی که موضوع به صورت ذهنی و مناسب مطرح شود، با توجه به جنبه‌ی اقتصادی فرایند، سیستم‌های بی‌هوازی می‌توانند توده زباله‌های زیستی را حذف کرده و تاثیرات سوء زیست

توسعه سلول‌های سوخت میکروبی از سیستم هضم بی‌هوازی

Muaz Mohd Zaini Makhtar, Mashitah Mat Don and Husnul Azan Tajarudin

خلاصه

فناوری‌های جایگزین انرژی در آینده بیشتر مورد توجه قرار خواهند گرفت؛ چون که قیمت انرژی حاصل از سوخت‌های فسیلی گران‌تر خواهد شد و نگرانی‌های زیست محیطی ناشی از مصرف آنها را نیز در پی خواهد داشت. سلول سوخت میکروبی (MFC) یک فناوری انرژی تجدیدپذیر نوآورانه است که با تصفیه فاضلاب از طریق اکسیداسیون باکتری‌های حاوی بسترهای آلی حاصل می‌شود. الکترون‌های حاصل از اکسیداسیون بسترهای آلی، جریان الکتریکی از آند به کاتد را شکل داده و جریان الکتریکی تولید می‌کنند. تنها پسماند (محصول فرعی) این فرایند آلودگی حاصل به شکل آب و دی‌اکسیدکربن است. اگرچه سلول‌های سوخت میکروبی با استفاده از اصول مختلفی قابل حصول است ولی در حال حاضر، بیشتر با استفاده از روش‌های ساده تولید می‌شود. تجزیه و تحلیل‌های جمعیت میکروارگانیسم‌های موجود در سلول‌های سوخت میکروبی بیانگر تنوع بالایی در ترکیب خود است. سلول‌های سوخت میکروبی با استفاده از انواع مختلف میکروارگانیسم‌ها و با تنظیمات متنوع محیطی ساخته می‌شوند. این سیستم‌ها در طیف وسیعی از شرایط محیطی کار می‌کنند که علاوه بر تفاوت در مقدار pH شامل تفاوت فاصله الکتروود، میزان رطوبت و دما نیز هستند. اعتقاد بر این است که سلول‌های سوخت میکروبی یک فناوری امیدوارکننده‌ای است که علاوه بر تصفیه فاضلاب، روش تولید انرژی از

مروری بر آنزیم‌های فعال در سیستم هضم بی‌هوازی

Mariani Rajin

خلاصه

اگر چه فرایندهای هضم بی‌هوازی به طور گسترده موضوع پژوهش و مدیریت پسماند است ولی مرحله هیدرولیز در روند انجام هضم بی‌هوازی خیلی مهم است و می‌تواند نرخ تولید متان را به شدت تحت تاثیر قرار داده و آن را محدود کند. آنزیم‌های موجود در سوبسترا، طی فرایند هیدرولیز به عنوان جایگزین امیدوار کننده برای غلبه بر این محدودیت می‌توانند بکار گرفته شوند. در این فصل به اجمال آنزیم‌های موثر و تسهیل کننده فرایند هیدرولیز انواع از سوبستراها در فرایند هضم بی‌هوازی مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

کلمات کلیدی: آنزیم، پیش‌تیمار هضم بی‌هوازی، هضم بی‌هوازی، هیدرولیز

۱- معرفی

هضم بی‌هوازی یک فرایند میکروبی است که در طول آن مواد آلی زیستی تخمیر می‌شوند، مواد در غیاب اکسیژن به سایر اشکال مانند بیوگاز، مواد تخریب‌شده و پسماندهای آلی تبدیل می‌شوند [۱]. این تکنولوژی به طور گسترده‌ای در مدیریت پسماند سپتیک حاوی مواد آلوده، هاضم‌های لجن، سایر محصولات کشاورزی و محصولات حاوی انرژی، تصفیه فاضلاب،

شبیه‌سازی هضم بی‌هوازی پسماند جامد شهری

Noorlisa Harun, Wan Hanisah W. Ibrahim, Muhamad Faez Lukman, Muhammad Hafizuddin Mat Yusoff, Nur Fathin Shamirah Daud and Norazwina Zainol

چکیده

شبیه‌سازی فرایند هضم بی‌هوازی پسماند جامدات شهری (MSW) با استفاده از نرم‌افزار Aspen Plus انجام شد. طی فرایند هضم بی‌هوازی از پیش‌تیمار آنزیم برای تحلیل مواد آلی استفاده شد که طی این فرایند مواد بی‌اثر مانند پلاستیک، فلزات و منسوجات از جریان اصلی تفکیک شد. ساختارهای پیچیده آلی مانند پروتئین‌ها، کربوهیدرات‌ها و چربی‌ها به مونومرهای مربوطه، مانند اسیدهای آمینه، گلوکز و اسیدهای چرب هیدرولیز می‌شوند. سپس این مونومرهای هیدرولیز شده به اسیدهای چرب فرار مختلف (VFAs) تبدیل می‌شوند؛ سپس VFAها به دی‌اکسیدکربن، اسید استیک و هیدروژن تبدیل می‌شوند. فرایند هضم بی‌هوازی در نرم‌افزار Aspen Plus در رآکتورهای RSTOIC و RCSTR شبیه‌سازی شده است. واکنش هیدرولیز در رآکتور RSTOIC شبیه‌سازی شد؛ تجزیه آمینو اسید، واکنش اسیدوژن و استوژن نیز در رآکتور RCSTR بررسی شده است. مقدار ماده خشک محلول زیستی¹ ۲۰٪wt بود که عمدتاً از VFA تشکیل شده است. تحلیل حساسیت جهت مطالعه تاثیر زمان اقامت بر میزان ماده آلی محلول زیستی انجام شد. با افزایش زمان ماند، میزان تولید محلول زیستی نیز افزایش یافت.

¹ Bioliquid

Nigel Horan, Abu Zahrim Yaser, Newati Wid

Anaerobic Digestion Processes

Applications and Effluent Treatment

